

სს.
1916 / 4

სათავეთი სალიტერატურო ჟურნალი

№ 32 — 1916 წ ა ს ი
მარტი, 7 მარტამ. 12 კაპ.

წელ. მართხა
ბაგოცემისა

ქურნალი წლ. 5 მ.,
ნახ. წლ. 3 მ. პისა-
მართი: თბილისი,
„თეატრი დაცხოვ-
რება“ იოსებ იშე-
დაშვილის.

ალექსანდრე ივ. ნათაძე ბავშვებით
(იხ. ამავე ნომერში 6-7 გვ.)

მარიამოპოსტოვის 7

საზოგადო საზოგადო მოღვაწეობას იქნება მოღვაწეობა. სხვაგან ეგოდენი მნიშვნელობა არა ჰქონდეს, რაოდენიც ჩვენში და იქნება ქეშმარიტი საზოგადო მოღვაწე, ზენაარი ნიქით დაჯილდოვებული, ქვეყნისა და ხალხისთვის თავგამოდებული, სიკეთის ბრმა რწმენით გატაცებული, ნამდვილი მოსაქმე-შემომქმედი ისე მცირე სხვაგან არ იყოს, როგორც ჩვენში...

ისიც მართალია, რომ საზოგადო მოღვაწეობის გზა ნარ ეკლებით ისე არსადაა მოფენილი, როგორც ჩვენში. მაგრამ მიუხედავად ამისა, კაცი ვერც ჩვენს ხალხს დაემდურება: ნამდვილ საზოგადო მოღვაწეთა, მწერალთა თუ მსახიობთა დაფასება, თუმცა გვიან, მაგრამ მაინც იცის...

საზოგადო მოღვაწე უკვე საზოგადოების წევრია, ერთგულიდან საერთოში გადასული: იგი თავისს მე-ს თითქო ჰკარგავს და სავსებით ერის, საზოგადოების, ხალხის სისხლი ს: სხლთაგანი, ძვალი ძვალთაგანი ჰხდება. საზოგადო მოღვაწეს, თუ იგი მართლა ასეთია, თითქმის პირადი მიღრეკილებანი ეხშობა და საზოგადოებრიობის სურვილ-რწმენის წინააღმდეგ ბიჯსაც ვერ გადასდგავს, თუ სურს არ წაიბოროტიკოს...

თუ სული შენი საზოგადოებას უძღვენი, მაშინ ისევე უნდა დაიზოგო სიცოცხლე, ჯანი თუ ძალა, როგორც საზოგადოებას მოუხდება...

საზოგადოება გიძღვნის სიყვარულს, პატივისცემას, ნივთიერ დახმარებას,—ერთის სიტყვით საზოგადოების ზრუნვის სავანი შენა ხარ და შენ—საზოგადო კუთვნილებას,—თუ ქეშმარიტად ასეთი ხარ—რალა ნება გაქვს განგებისაგან ბოძებული ნიქი. იმავე საზოგადოებისგან შეძენილი ცოდნა და საქმიანობის უნარი, ერის სიყვარული და ის სარგებლიანობა, რომელსაც საზოგადოება შენგან მოელის, მოუფიქრებელი საქციელით ანუ განიადაგებული დაუდევრობით ფეხქვეშ გასთელია?

ქეშმარიტი მოღვაწე არ შელახავს საზოგადოებრიობას და არც უნდა შელახოს...

როგორც ძველი დროის წმ. მამანი—განდგვილნი სვეტზე ანუ უდაბნოში დაყუდებულნი, ზეცად ხელაღპრობილნი, ერთის უზენაესის ფიქრით მოცულნი მხოლოდ ზენაარს უერთებოდნენ, ისევე თანამედროვე ქეშმარიტი მოღვაწე მთელი თავისი ფიქრით, ზრახვით, გრძნობით, ყოველი ნაბიჯით მხოლოდ თავისი რჩეული საგნის ზვარაკი უნდა იყოს: უქმედ, უმიზნოდ არ გაფლანგოს არც თავისი სულიერ ხორციელი ძალა, არც საზოგადოებრივი ნდობა, პატივი, ზნეობრივნივთიერი ჯილდო...

ვინც წმინდის გულით, მაღალის გრძნობით არ აღიქურვება—რა ნება აქვს საზოგადო მოღვაწის სახელს ატარებდეს,—საზოგადოების აზროვნობას მესვეურობდეს?! —

ყალბი გინახავთ თუ არა გაკოტრებულ მოღვაწეობა. ლი ანუ სხვათა თვალის ამხვევი ვაქარი თახჩა-თაროებზე ცალიერი კოლოფები რომ ჩამოუმწკრივებია: შორიდან მაყურებელს სჭრის თვალს, ახლო პატრონს—ხელი რო ჩაჰყოს, ვერაფერს ამოიღებს...

სწორედ ასეთ ყალბ ანუ გაკოტრებულ მოვაქრეებს მოგვაგონებენ ზოგიერთი ჩვენებური მოღვაწენი, რომელნიც საზოგადო საქმეს სათავეში მოჰქცევიან, იხსენიებია, როგორც თავმჯდომარენი ანუ გამგეობის წევრნი ამა თუ იმ დაწესებულებისა და აქმეს. კი არაფერს, სრულიად არაფერს აკეთებენ...

იქნება სწორედ ეს იყოს მიზეზი, რომ დაბა-სოფლის ზოგიერთ საზოგადო საქმეთა გარშემო აურზაურია: მოწინავე პირნი ორ ბანაკად გაყოფილან, ერთნი უკვე გაბატონებულნი, მაგრამ არაფრის მკეთებელნი, მეორენი არა გაბატონებულნი, მაგრამ საქმის გაკეთების მსურველნი... შესლა-შემოხლას, ჩოჩქოლს ბოლო არ უჩანს და ვერც საქმე კეთდება...

ნუ თუ ასეთ „მოღვაწეობას“ სასლვარი არ დაედება?!

მარო და მარლამი

მინი.

ორივე ჩუმათ მიდიოდა.

— ამასთან ცხოვრება უმაღლესი ბედნიერებაა. თუ იქნება, ეს უნდა იყოს ჩემი ცოლი, სხვა არავინ არ მინდა, არავინ! ჰფიქრობდა ვარლამი.

— ამას შეუძლია, სრული ბედნიერება მიანიჭოს ასალგაზრდა ქალს.

მე და ეს რომ ერთმანეთს შევხვდეთ, ჩვენისთანა ცოლქმარი იშვიათი იქნება. ეუბნებოდა მაროს გული.

იყო ისეთი წამი, როცა ვარლამმა დააპირა მაროსათვის თავისი გული გადაეშალა და გრძობა გაეზიარებია.

— მარო! წარმოსთქვა მან გრძობათა სავესე ხმიო.

— მე დამიძახეთ? უპასუხა მარომ და გულმა ოდნავ ტოკვა დაუწყა.

ვარლამს, ის იყო, უნდა ეთქვა: მიყვარხარ, მარო, გაგიყვებით, უზომოთ მიყვარხარო, მაგრამ შეკრთა, გულიდან წამოსული სიტყვები რაღაცამ ყელში შეაჩერა და უკანვე ჩააბრუნა.

გაბედულობა გაწყდა და ვარლამმა უგემურათ წაშლისთქვა.

— რა მშვენიერი ამინდია, მარო!

მაროს პასუხი არ გაუცია. ის სულ სხვა სიტყვებს მოელოდა და იმედის გაცრუებამ გული დაწყვიტა.

ჩუმათ მივიდნენ კარებამდე. ვარლამმა ქული ოდნავ აიწია და ხელი გაუწოდა.

— ნუ თუ ჩვენსა არ შემოხვალთ? დაეკითხა მარო.

— დიდის სიამოვნებით, მაგრამ საქმე მაქვს.

— მაშ როდის მოხვალთ?

— ხვალ უსათუოთ.

გზაზედ ვარლამი თავის თავს ჰკიცხავდა, თავის ხასიათს, გაუბედობას ემდუროდა: რომ ეთქვა ის რისი თქმაც სწყუროდა, რაღაცა ამიდზე სულელურათ, უზროთ არ გადასულიყო, მისი ბედობადი ახლა გადაწყვეტილი იქნებოდა.

— არა, წერილს დავსწერ, დღესვე, ამ საათში დავსწერ! უფრო თავისუფლათ, უფრო თამამათ, უფრო სრულათ, უფრო გულახდილათ გადავუშლი ჩემს გრძობას. ჰფიქრობდა გზაზედ მიმავალი ვარლამი.

მოვიდა თუ არა სახლში, მოუჯდა მაგიდას და დაიწყო წერილის წერა. ის სწერდა მაროს იპას, რასაც საზოგადოთ შეყვარებული ყმაწველი კაცი პირველათა სწერს თავისი სიყვარულის საგანს.

დაგუბებულ გრძობას გამსავალი მიეცა და ვარლამმა თავისუფლათ ამოისუნთქა, თითქოს მძიმე ლოდი აწვა გულზე და მოშორდაო...

— მარო, რომ დამიძახა, მე მაშინათვე ვიგრძენი, რომ მას რაღაც სხვა, არაჩვეულებრივი უნდა ეთქვა; მან კი ცივათ განაგრძო: კარგი ამინდიაო, ჰფიქრობდა მაროსაგარძელში და თან მამაკაცებს უჩიოდა: ქალის ტანჯვა უყვარათ. გულში ერთი აქვთ, პირით კი მეორეს ამბობენ ხშირათაო და სხვ.

— მარო, ისე თბილათ, ისეთი ტკბილი აღერსიანის კილოთი დაიწყო და ისე ცივათ, ისე უგრძობლათ, ისე მშრალათ კი დააბოლოვა! არა, არა, შეუძლებელია; მას უსათუოთ, უეჭველათ რაღაცა უნდოდა ეთქვა. რატომ აღარა სთქვა? რამ დაუშალა? თუ რამე გადასწყვიტა, რაღას ყოყმანობს? აკი დააპირა რაღაცის თქმა? რაღათ შედგა? ყველა ამგვარი კითხვები დიდხანს ირგოლენ თავში.

მზე ჩასული იქნებოდა, როდესაც მოსამსახურე ქალმა მას წერილი გადასცა.

მაროს ფერი ეცვალა, გული აუტოკდა. ჩქარის ნაბიჯით თავის ოთახში შევიდა. კონვერტი გახია, წერილს სწრაფათ თვალი გადაავლო და ბოლოზე დახედა.

— ვარლამი! წარმოსთქვა მან. ხელები აუკანკალდა, ტუჩები აუთამაშდა, სკამზე ჩაჯდა, მაგიდაზე ხელები დააყრდნო და დაიწყო კითხვა.

მაროს სისხლი თავში აუფარდა, თვალეზში წამოაწვა. გაფითრებული სახე ახლა ანთო. სიტყვა სიტყვას შეერია, სტრიქონი სტრიქონს; წერილს ბინდი გადაეკრა, ასოები

ათამაშდენ, სიტყვები მალლა ხტოდენ, სტრიქონები ქანაობდენ და მთელი წერილი დელავდა, როგორც აშიშინებული მინდორი ქარში.

მარომ ბოლომდე ჩაიკითხა, როგორც იქნა, თვალები დახუჭა და მაგიდაზე შუბლი დააყრდნო. ტანში ჟრუანტელი ურბენდა, ხელები და ფეხები ოდნავ უკან კალებდა.

მარო აღგა, ლოგინზე წამოწვა, თვალბზე ხელები დაიფარა. როდესაც პირველმა აღელვებამ გაიარა, მთელს სხეულში სისუსტე იგრძნო. გაშალა წერილი და უფრო დამშვიდებით დაიწყო კითხვა.

ვარლამი მას მოსწონდა; ახლა კი გულში ცხოველი, წარმტაცი ყოვლად შემძლებელი სიყვარული იგრძნო, რას არ მისცემდა რომ მასთან ერთად იმის გვერდით ახლა ვარლამი ჰყოფილიყო მას ლაპარაკი არ უნდოდა, მხოლოდ სწყუროდა, რომ მასთან ერთად ჩუმად მჯდარიყო, ხელი ხელზე დაედო და მისი სიახლოვე, მისი სუნთქვა მთელი მისი არსება იგრძნო.

აგარაკი ის განაპირს დიდი ტყე იყო. ცხვის ხეებს მრავალი წლები თავს გადაელოთ: ანკარა მდინარე გალიბულ ქვებს ეხლებოდა და მალლა ხტოდა, ხტოდა და ქაღვებოდა, ქაფდებოდა და შხეფებს ისროდა, თავქვე ეშვებოდა და შიშინებდა, მირუხრუხებდა და, ქვებს რომ გაცილდებოდა, ნელა გასრიალდებოდა და წყნარად მიექანებოდა, სინამ გზაზე ახალ ქვებს არ შეეხეთქებოდა.

მდინარის პირას ისხდენ მწვანეზე ვარლამი და მარო. მაროს მარცხენა ხელი ვარლამის მუხლზე ჰქონდა გადადებული და ორივე სახე გაბრწყინებული მდინარის ცეკვას აღევნებდენ თვალს.

— აქასოდეს ჩემს სიცოცხლეში არა ვყოფილვარ ამდენად ბედნიერი, როგორც ახლა, ეუბნებოდა მაროს ვარლამი. ვისაც ამგვარი მდგომარეობა არ გამოუცდია, ის უბედურია, უბედური.

მარო ჩუმად უსმენდა ვარლამს, უზომო, უსახლდრო ბედნიერებას ჰკრძნობდა და უბოლო განსჯერებდა თავის ნეტარებას.

— შენთან ერთად, ჩემო სიცოცხლე, ჩემი სიცოცხლე, ჩემი ცხოვრების ყოველი

წამი ტკბილი, ნეტარი, სიყვარულით გამოთბარი იქნება. განაგრძობდა ვარლამი და ხელზე ხელს უჭერდა მაროს. თათბირობდენ, თუ ვის მოიწვავდნენ ჯვარის წერაზე, საით გაემგზავრებოდნენ შემდეგ, როგორ მოეწყობოდნენ, როგორ წავიდოდა დილით ვარლამი სამსახურში და როგორ იქნებოდა მოლოდინში მარო იმის დაბრუნებამდე და სხვა და სხვ.

— ზოგჯერ იმდენი საქმეები მაქვს, რომ ხუთ საათამდეც ვერ ვბრუნდები სახლში. შენ ამგვარ შემთხვევაში არ უნდა მომიცადო; უჩემოდ უნდა სქამო სადილი. ეუბნებოდა ვარლამი.

— რას ამბობ ვარლამ. უშენოდ სადილს რა მაქმევს? წარმოსთქვა მარომ, რომელსაც იმ წამს მართლაც ვერ წარმოედგინა, როგორ უნდა ექამა სადილი უვარლამოდ, როცა ერთად იქნებოდნენ.

მალე დაიწერეს ჯვარი და ყირიმისაკენ გასწიეს.

ვ. კ. მჭედელი

(დასასრული იქნება)

ზაფხულის წვიმა

ზაფხულის წვიმა სატრფოს ცრემლია, მუქ წამწამებზე ჩამორხეული, — მის გამკვირვალე ბროლის წვეთებში ნაზი სევდაა გამოხვეული...

ხან მწუხარებით გულს შეალამებს — და დამაფიქრებს შემოდგომაზე, ღრუბლიან დღეზე, მქქნარ ყვავილებზე და უიმედო ცრემლთა კრთომაზე, — ხან კი მზიურა მაისის ხალისს ჩამოატარებს ყვავილთა გულზე, — და ბრილიან ტად თრთის და კისკისებს სულ გაზაფხულზე, სულ სიყვარულზე!..

ზაფხულის წვიმა სატრფოს ცრემლია, მისებრ ზღაპრულა და მიმზვიდველი, ხან ნაზი როგორც თვით სატრფოს ფიქრი, ხან ნადვლიანი და გულის მჭრელი!..

ქვიშეთი

ვ. კ. მჭედელი

წმინდა ხელფანები

რუსეთი არც ისე ღარიბია მოდერნიზაციის კრებებით, კრებები კი შინაარსიანი მუშაობით; კრებების გადაწყვეტილებათა კანსერციულიებაზე, ან მათი ცხოვრებაში გატარების ხელის შეწყობაზე კი ანას ვიტყვით. ჯერ კიდევ თანამეტი წლის წინად მოსკოვში მოწვეულ პედაგოგიურ კრებაზე გამოთქმულ აზრების მიხედვით მანინც რომ გატარებისათვის ცხოვრებაში, მაშინ დღეს სწავლაცანათლების სფეროში სხვა სურათის მსურველი ვიქნებოდით.

ამ დღის შესანიშნავ კრებაზე, სხვათა შორის, სწავლაცანადის საქმეში საერთოდ თეატრის და კერძოდ საბავშვო თეატრის მნიშვნელობასაც საფუძვლიანად შეხეხნ. ამ საკითხზე დოკტორ როსინიმი ფრანკი საუბრადღებო მოხსენება წაიკითხა. მისი შეხედულებით, ბავშვის ნაწილს სულ და აგებულებას თეატრი, რასაც არ აგებს, ანას აგებს. ამ შეხედულებას ის უმთავრესად იმით ხსნიდა, რომ, ფიზიკურ განვითარებაში თავი დაგანებით, ბავშვის განვითარებული გონი ბავშვობის სრულებით ვერ წვდება სტენაზე ნახულის დედა-აზრს და ეს კი ხომ ხელფანების მიზანს არ შეეფერება? დოკტორი როსინიმი საბავშვო თეატრის წინააღმდეგაც ილაშქრებს. აქ ის რუსეთის მოზრდულე პიროვნებს იხმარებს და ამტკიცებს, რომ ბავშვებს არ ძალუძთ წარმოდგენის ხელფანებზე დადგმა, არც ხელფანებზე განცდა და ასეთ შემთხვევაში რა ფასი უნდა დაეღვას საბავშვო თეატრს (*). ეს საკმაოდ დიდი ხნის უკან გამოთქმული აზრია და არ ვიცით ამ სადა შეხედულებას როგორ შეხვდნ მანინ რუსეთის სტენის მოდერნიზაცია.

იქნება ბ. დოკტორს ამ შეხედულების გამოთქმა თეატრის მტრობით ჩამოართვის ზოგიერთებმა, მაგრამ მე კი დაბეჯითებით ვიტყვი, რომ ჩვენს დროში წმინდა ხელფანების მიხედვით ფიზიკურ-პედაგოგიური მნიშვნელობა და მათი სიახლოვე ხელფანების ბევრგან აღნაგობის შეჩვეობადა თვისი ნამდვილი, წმინდა სახე და ხელფანების მიზანზე უფრო პატივდებული იქნებოდა, ვინემ დღეს არის.

საბავშვო თეატრი ჩვენში არც ისეა ფუნქციონირებული და მასზე ჯერჯერობით ანას ვიტყვით. როგორცა შემოთავაზებამი, როსინიმი-პიროვნებს ხელფანების ნამდვილ გამოცანასაცა უზირველესად განცდა მიანიხათ. მართლაც, თუ კი ხელფანს არ შეუძლია ხელფანური სახის განცდა, ის არცა ხელფანის წოდების ღირსი. ხელფანება ხელფანის მიერ შექმნილი და გადმოცემული, — აი სადა არის წმინდა ხელფანება. ეს უცდომელი ტექნიკურება, ამის უარყოფა ხელფანების უარყოფას ნიშნავს.

ხელფანება თავისთავად მიუყვანებელია, ის თავის ანსებაში სხვა რამეს, უცხოს ვერ იტყებს...

განა ცხოვრებაშიც ასე არ არის? აიღეთ რაც გნებავდეთ: წაროს წმინდა წყაღში რომ რამდენიმე წვეთი ძმარი გაურიოთ, შემდეგ წყაღს წყაღი არ დაეძახება, ის ჭკარგავს თავის ნამდვილ სახეს, გემოს, სიწმინდეს.

— ან წყაღი დამაღვინე, ან დვინო, — ეუბნება ვაჭარს ქართული გლეხი, როცა მას, წყაღსავე დვინოს მოუტანენ.

ხელფანება ხომ უფრო სათუთია!

ჩვენ დოკტორ როსინიმოცა შორს შეგვიძლია წასვლა და კიდევ უნდა წავიდეთ: საბავშვო თეატრს განცდა აკლია და ამით ის ხელფანებს დაღატობს; ხშირად ხდება, სულ ხშირად, რომ მოზრდილთა სტენაზეც ბევრ მოთამაშეს განცდის უნარი არ შესწავს, მაგრამ ის მანინც თამაშობს, მრავალჯერ თამაშობს.

თუ კი ხელფანისათვის აუცილებლად საჭიროა განცდის უტყუარი უნარი, უმთავრესად სათეატრო ხელფანების ქურუმთათვის, მაშინ, უკველია, უამისო „ხელფანნი“ ჩვენ მართა მანინჯ სახეს თუ კადმიკვეტენ ხელფანებისას.

თუნდა ჩვენი სათეატრო ხელფანების ზოგიერთ მუშაკთა პირად მტრობათაც რომ ჩამოართვან, მე მანინც ვიტყვი: ვინც წმინდა ხელფანების ნაცვლად მის თუნდაც აღნაგობას მანინჯ სახეს გვიჩვენებს, ის ხელფანების ქურუმად ვერ ივარგებს და მას უნდა ჩამოშორდეს...

ამ მხრით ჩვენი თეატრი განვიცნოთ შემდეგ რიოდე წერილში და დასვენებაც გამოვიტანოთ.

არ. ფანცულაია.

*) მხედველობაში უნდა ვიქონიოთ ისეთი საბავშვო თეატრი, სადაც მოთამაშენი ბავშვებია. ავტორი.

მასწავლებელი- აღმზრდელი

ალექსანდრე ივანეს-ძე ნათაძე *)

ერთი მეორეს მისდევნ და უღროვოდ გვესალმებიან ხალხის მოჭრნახულე მუშაკნი.

ერთი ასეთი მუშაკთაგანი იყო ალექსანდრე ივანეს-ძე ნათაძე, მასწავლებელი და მწერალი, რომელიც 19 მკათათვეს მოულოდნელად გარდაიცვალა სოფ. კირბალში (გორ. მაზ.) და იქვე დაკრძალეს.

ალ. ნათაძე დაიბ. 1864 წ. სოფ ალვეგს (დუშეთის მაზ.); სწავლა დაამთავრა გორის საოსტატო სემინარიაში და სახალხო მასწავლებლობას შეუდგა სოფლად. 1884 წ. მოიწვიეს თბ. ს.თ.-აზნ. სკოლის მოსამზადებელ კლასის მასწავლებლად, სადაც 22 წ. დარჩა. პენსიის დამსახურების შემდეგ გადავიდა ბათუმის გიმნაზიაში ქართული ენის მასწავლებლად. განმათავს უფლები მოძრაობის (1905-7წ.) დროს მას დააბრალეს მოძრაობაში მონაწილეობა და სამსახურიდან დაითხოვეს. რაოდენიმე ხნის შემდეგ მიიწვიეს ქ. ნუხას პირველ დაწყებით უმაღლეს საქალაქო სკოლაში და აქ სიკვდილამდე მსახურობდა.

როგორც მასწავლებელი, ალ. ნათაძე, მუყათი, ბეჯით და ნიჭიერ მასწავლებლად ითვლებოდა. მაგრამ იგი მხოლოდ ამ მხრივ არ იყო ცნობილი: 80-იან წლებიდან მოყოლებული ქართულ ჟურნალ გაზეთებში ათავსებდა სწავლა-აღზრდის შესახებ წერილებს, საყმაწვილო ამბებს, მოგონებათ და სხ. ხშირად ლექციებსაც კითხულობდა ბავშვის აღზრდამოვლის შესახებ.

ა. ნ. შეადგინა პირველდაწყებითი სახელმძღვანელო „ბავშვების მოკეთე“, „სამშობლო ენის შესწავლის მეთოდიკა“; დასწერა და გადმოაკეთა: „წერილები მშობელთა მიმართ“, „მედიანს თავდასავალი“, „საქსწვილო ზღაპარი“, „აღზრდა შეილისა“, „ბავშვების მოვლა“, და სხ. 1902 წ. გამოუშვა პედაგოგიური წერილები „ჩვენს დედებს“, მარტივი და ადვილ-გასაგები ენით დაწერილი წიგნი, რომელიც მშობლებს სააღმზრდელო აზრებს აცნობს და ქართველ დედას არიგებს, როგორ აღზარდოს შვილი.

ალ. ნათაძის მთელი სამწერლო მოღვაწეობა მიძღვნილი ჰქონდა ჩვენი სოციალური სამშობლოს დეკორაციას, —საგანი მისი იყო ვაჭარის ჩვენის ცხოვრებისა—სწავლა-აღზრდის უკუღმართობა. იგი გვასწავლიდა, რომ თუ რიგიანი დედები არ გვეყოლა, არც რიგიანი თაობა აღგვეზრდებოდა. წერით, კერძო თათბირით თუ ლექციებით, ცდილობდა, ქართველი დედებისთვის სწორი და ჩვენის ქვეყნისთვის სასარგებლო სწავლა-აღზრდის დარიგებანი მიეცა. მხოლოდ ის ქვეყანაა ბენიერი, რომლის შვილსაც გონიერი, მამულიშვილურის გრძობით აღფრთოვანებული და ხალხის სიყვარულით გატაცებული დედანი ზრდიან, გვასწავლიდა იგი.

ჩვენი ცხოვრების უკუღმართობამ — მართლა და საზოგადოებრივმა ვარაშმა — ალ. ნათაძეს ბევრჯერ შეუშალა ხელი და ნება არ მისცა თავისი სასარგებლო მოღვაწეობა კიდევ უფრო გაეფართოებინა. თავისი პირველდაწყებითი სახელმძღვანელო „ბავშვების მოკეთე“ რო გამოსცა, დიდი აღიარებით აუტყხეს, არა ერთ გზით გაჰკრცხეს, მაგრამ მიუხედავად ამისა, ქვეყნის სამსახურზე გული არ აიძრუა და ჩვე-

ნი სწავლა-აღზრდის საქმეში თვალსაჩინო წვლილი შეიტანა.

ქართველი დედა მადლობით მოიხსენიებს ალ. ნათაძეს და ის ამისი ღირსიც არის.

კურთხეულობაც იყოს ხსენება მისი, მოზარდი თაობის ნამდვად მუშაკის აღიქმად რეისი.

ს ა ხ ა ლ ხ ო მ უ შ ა კ ი

მისდევდა. საკუთარ წვირულ მოთხრობათა გარდა, სთარგმნა: „წერილები ძმასთან“, „მუშათა გამარჯვება ინგლისში“, „მუშა ქალი“, და სხ. დაუბეჭდავი დარჩა მაქ. გორკიდან ნათარგმნი მოთხრობა „დედა“.

ერთხანად ქ. შ. წ. კ. წიგნსთავაქროშიც მსახურებდა, ხოლო ამა 1916 წ. საკოპერაციო კურსებზე დაამთავრა სწავლა და ამ დარგში დიდი უნარიც გამოიჩინა, თეორიულ თუ პრაქტიკულ მხრივ, მაგრამ აღარ დასცალდა თავისი ძალღონე საგნებით გამოიჩინა: 21 მკათათვეს თბილისში თავი მოიკლა (დარჩა მეუღლე და მცირე წლოვანი ბავშვი).

მისი სიკვდილი დიდი დანაკლასია ჩვენში ახლად აღორძინებულ კომპიუტულ მოძრაობისა.

დაე, მისი შრომის მოყვარეობა და საქმის სიყვარული წასაბამ მაგალითად ჰქონდეს მოზარდ თაობას. ხოლო ხვედრი-კი — აშორებოდეს...

ხსოვნა მისი არ წარიხოცება კოპერაციის მადღაწეთა შორის.

იოსებ არიმათივლი

გიორგი სპირიდონისძე ლომთათიძე

გულსაკლავი და შემზარავია თვითმკვლელობა ახალგაზდა კოპერატორის გიორგი სპირიდონისძის ლომთათიძისა...

ჯერაც ვერ მოგვინებია ორ ინიციერი ახალგაზდას — კიკნა ფშაველისა და გრ-ხერხეულიძის — თვით მკვლეობა, რომ მათზე არა ნაკლებ სასარგებლო მუშაკი გამოგვესალმა...

ნუ თუ ასე დაკნინდა ახალგაზილობა, ასე მიეშვა ძარღვებით, რომ მხოლოდ სიკვდილში ჰპოებს ხსნას?

ჩვენს თვით აღრძნებასა-კი ეჭირვება არა თვითმკვლელნი, არამედ თვითმებრძოლნი...

გ. ლომთათიძე ნამდვილი ხალხის შვილი იყო, გლეხთაგანი, გურიიდან. დაიბ. 1886 წ. ს. ბახეში. სამინისტრო სკოლაში სწავლის დამთავრების შემდეგ, თბილისს ჩამოვიდა საშუალო სწავლის განსაგრძობად, მაგრამ ეს განზრახვა ვერ შეისრულა და თვითავანთარებას შეუდგა; ძმის დახმარებით რუსეთს გაემგზავრა სწავლის შესავსებად, გარწა 1905 წ. სამშობლოშივე დაბრუნდა, დღიურ მუშად დაიწყო მუშაობა და პრაქტიკულ მუშაობას შეუდგა, ამავე დროს მწიგნობრობას

კველი აბგავი

ფიფქ თოვლსავით თეთრ წვერას უთქვამს ბევრჯერ თავის გულში: მოურავი უსვინდისოთ ორგულობსო ჩემს მამულში. თესვით მევე მათესვინებს მოწვეულს თვით მიირთმევსო, ის!! ამაზე მოფიქრება, ნერწყვს მიშრობს და გულს მირევსო, ეს სთქვა და კარი გაიღო!.. ბრძენსა ქვით გაუტეხეს თავი. აბა, ნახეთ მალე მკვლელი, სსუ... ბრძანდება მოურავი,... ქურდულებ მოკლეს მოხუცი. ამსრულებელი ვალისა, რისთვის ნეტავი? რა შურდათ? თვალ-მარგალიტი ლალისა? ვცით, რაც სურდათ, ვერ ვიტყვი, ენა და მუნჯებული, ლაგამი რადგანც პირში მაქვს, ორკვლათ ამოდებული!..

ვარდენ ღვანკითელი

1887 წ. 24 ოქტომბერი.

ლოხვიცხაიძან

მე მიყვარხარ, ისე როგორც ზღვას მოლურჯოს მზისა სხივი,
 როგორც ნარგიზს—თავ-დახრილსა—ტალღა რბილი, ტალღა ცივი,
 მე მიყვარხარ ისე, როგორც ვარსკვლავებსა ვერცხლის მთვარე,
 როგორც მგოსანს თავის ქნარი, თავის მუზა მოელვარე;
 მე მიყვარხარ ისე, როგორც ქრელ-ფარვანას სანთლის 'მუქი,
 მიყვარხარ და ვდნები, ვქრები: პირს დამედო ფერი მუქი,
 მე მიყვარხარ, როგორც ქარსა აშოლტილი ტბის ლერწამი,
 მიყვარხარ და იტანჯება სული ჩემი განაწამი.
 მე მიყვარხარ, როგორც ყვავილს სიო მთიდან მონაბერი:—
 შენ ხარ ჩემი მზე და მთვარე, მაისი და დეკემბერი.

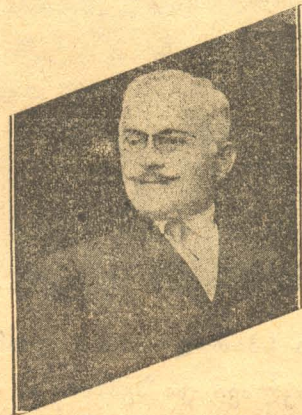
მარიჯან

მ—ან

ხან ჩემი ხან, ხან კი სხვისი,
 ყველას ჰხიბლავ სინაზითა,—
 ქალო შენი შესატყვისი
 ვერ გავიგე ვერასგზითა.

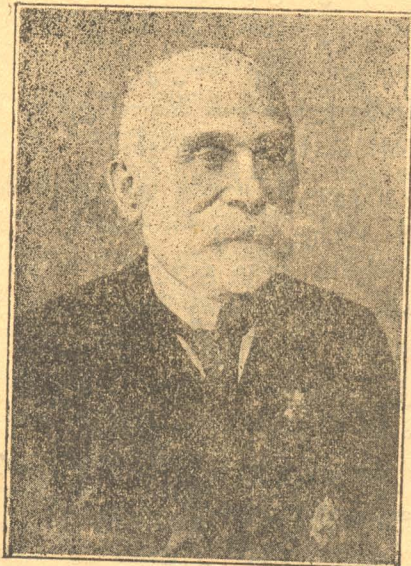
რად ასკიმე წყრომით წარბი?
 არ გიამა სიტყვა წმინდა?—
 თუ ჩემი ხარ—საით გარბი!
 თუ სხვისი ხარ—აქ რა გინდა!

წადგერი.

მსახიობი ნემო

11 მარია მისი ბენფისი ხონში

თ. მაკარი რომანის ძე ჭავჭავაძე (1837-1916)
 სამხედრო-სამოქ ლაქო მოღვაწე. სხვათა შორის მონა-
 წილეობდა სამოციან წლებში სახემწიფო გლეხთა სა-
 დგილ-მამულო მომწყობ კომისიაში. დაჯილდოებული
 იყო მრავალი ჯილდოთი. გარდ. 27 მკათათვეს 1916 წ.

სადა ხარ, სადა!..

სადა ხარ, სადა, ჩემო მნათობო,
 ოჰ, შენს დანახვას როგორ მოველი,
 შენის ლოდინით ვცოცხლობ ჩაგრული,
 მო, გამინათლე ცხოვრება ბნელი!..
 თორემ ფიქრებმა ლამის დამისშოს
 რწმენის სიმბოლო, იმედის მფენი,
 ლამის გამიქროს მომავლის ცეცხლი
 და დამიმსხვრიოს ხსნის ყავარჯენი!..
 შეუბრალებელ ცხოვრების ტალღებს
 ვებრძვი გამირული ცეცხლით გზნებული,
 გეძებ და გიხმობ თავ-დავიწყებით
 შენის ტრფიალით აღტყინებული!..
 სადა ხარ, სადა, სულის ნექტარო,
 ფიქრის ვარსკვლავო, ვარდო გულისა,
 სადა, ხარ სადა, ჩემო მნათობო,
 შიკრიკო ტანჯვის აღსასრულისა!..

ხ. ვარდოშვილი

ელა ანდრონიკაშვილი

მთარგმნელი „მზის საილუმლო“-სი და ელოეს როლის აღმასრულებელი.

„მზის საილუმლო“

იგავი 1 მოქმედებად 2 გვიმარისა, თარგმანი ელო ანდრონიკაშვილისა

Настоящая пьеса подъ заглавиемъ „Тайна Солнца“ перев. Андроникашвили, разрѣшена Намѣстникомъ Его Императорскаго Величества на Кавказѣ для представлениа на сценахъ края (Отвъвъ Канцеларіи за № 7126—196 14 марта 1913 года, гор. Тифлисъ. И. О. Предсѣдателя Комитета В. Колобовъ. Секретарь Ал. Гусевъ

ივანე ილარიონის ძე ადამიძე

ტომსკის ტენზოლოგიურ ინსტიტუტის მეოთხე კურსიდან თავის ნებით გადავიდა თბ. მიხელის სამხედრო სასწავლებელში, აქ სწავლის დამთავრების შემდეგ კავკასიის ასპარზე გამწესდა. 5 თვის სამსახურის შემდეგ როტის უფროაბა მიიღო. საოცარი მამაცობის გამო ჩენისათვის მრავალი ჯილდო აქვს მიღებული. არზრუმის ადების დროს არა ჩვეულებრივი გმირობა გამოიჩინა, მიიღო წმ. გიორგის მეოთხე ხარისხის ორდენი წარდგენილია ოქროს ხმალზე.

მ ო მ მ მ ე ლ ნ ი:

- ფარაო — — — ეგვიპტის ხელმწიფე.
- ელოე — — — მისი საყვარელი.
- ვარსკვლავთმრიცხველი —
- ქურუმი — — —
- პირველი კარის კაცი — —
- მეორე კარის კაცი — — —
- 1 }
- 2 } შიკრიკნი.
- 3 }

სასახლის კაცი, მემუსიკენი, მოცეკვავენი, მონანი, მხედარნი და მდაბიო ხალხი. მოქმედება სწარმოებს ეგვიპტეში ქრისტეს დაბადების 300 წ. წინათ სცენა წარმოადგენს დიდებულს დარბაზს, ფარაოს სასახლეში. სიღრმეში სვეტების მთელი წყება და გასასვლელი ბანზე, რომელზედაც ჩამოფარებულია ზევიდან ძვირფასი ქსავილი. ცა შავად მოსჩანს. მარჯვნივ ნიში მემუსიკეებისთვის, რომელნიც არ მოსჩანან, რადგან ფარდა ჰფარავს. მარცხნივაც კარები, ფარდა ჩამოფარებული, რომელიც ელოეს ოთახში გადის. კარების მარჯვნივ ტრაქები ანთია. ძვირფასი, დაბლა გაკეთებული სარეცელი ფარაოსათვის, მარცხნივ სდას. მაგიდაზე ხილი და სხვა და სხვა ღვინო აწყვია. პირველი კარის კაცი ზის. მეორე კარის-კაცი მიდი-მოდის. პირველი-კარის-კაცი ჭაღარა მოხუცია, მეორე შუა ხნის ორივეს ტანისამოსზე ძვირფასი მორთულობა აქვთ.

1 კარის-კაცი. ხომ გაიგონე რა სთქვა მოსულმა ვარსკვლავთმრიცხველმა?

2 კარის-კაცი. ამბობს, მზე მხოლოდ მაშინ ამოვა, თუ ვიპოვით თუნდ ორს მაინც გატაცებულს ქეშმარატ სიყვარულითა.

1 კარის-კაცი. მეფე მოღუშულია.

2 კ. კაც. რასაკვირველია მოიღუშება. მეორე თვეა, ნათელ-დღეს ვერ ვხედავთ და დამეს ბნელსა, უკუნეთსა, სამარისებურ საბურავით მოუბურვივართ, შენ გენსომება საშინელი იგი საათი? იკლავნებოდა ელვა ცაში განუწყვეტელად, ჰქუხდა და სქექდა, მოდიოდა გოგირდის სუნი...

1 კ. კაც. გველანდებოდა, თითქოს ზეცა მიწას მიეკვრა. გარე მოგვიცვა უკუნემათ და აქამდისინ უცვლელად დარჩა...

2 კ. კაც. და მზეც მას აქვთ აღარ ამოდის.

1 კ. კაც. მხიარულების აღმაფრენის დროს, როცა ისმოდა თავებრუს მხვევი სიცილ-კისკისი, როცა მეუფეს სურდა შიშველ ქალწულთა მხერით ნეკტარი ესვა, — გაჰქერნ ეტრათ სხივები მზისა,

2 კ. კაც. მისი გარყვნილება გარდაიქცა საშინელებად. აქამდისინ არ ნახულა, რომ მთელი ქვეყნის ქალწულნი მოეკრიბა და მოგუგუნე მძაფვთა გუნდში შეერქვა.

1 კ. კაც. აღარ იცოდა დასასრული ვნებათა ღელვაში.

2 კ. კაცი ეხლა, როგორც სჩანს, გავგირისხდენ უკვე ღმერთება.

1 კ. კაც. (მიუახლოვდება 2 კარის-კაცს და საიდუმლოთ ეუბნება) ვშიშობ, საშინლად დაგვსჯიან ჩვენ, და სიკვდილს ვერ გადურჩებით

2 კ. კაც. (ჰა, ვაგლახ ჩვენ!

1 კ. კაც.— იგი აქ შოდის. მივეგებოთ. (მარჯვნივ მიდიან და კარებში შეხედებიან ფარას და ელეთს. ფარას გამ შრადი, მძღუშული მოხუცია. გარეგანი შეხედულება დამშვიდებული აქვს. ელეთ ღამაზი, წერწეტა ქაღაი, მისუბუქ და ფერ ტანისამოსში, აუარებელი სმაკაულებით)

ფარაო. (1-ს და 2-ე კარის კაცთ) მე თქვენ გეძებლით. (ეჭვით) რას აკეთებლით?

1 კ. კაც. თქვენთვის ღმერთებს ბედნიერებას ვევედრებოდით.

2 კ. კაც საკეთილდღეოდ ჩვენდა, შენი თავი საუკუნოდ შეგვანარჩუნოს. რომ მზემ ისევე დიდებულათ გამოიბრწყინოს და მოგანიჭოს განსვენება, სულის მშვიდობა.

ფარ. არ მჯერა თქვენის რწმენა დავკარგე ხალხისადმი და მგონია, თქვენც განგებ ხართ აქ შეკრებილი, რომ ჯადოხსნობა გამოწიოთ მიმუხთლოთ რაზე.

1 კ. კაცი აბარას ბრძანებთ, ხელმწიფო!

2 კ. კაც. რატომ გგონიათ!

ყვ. ღანი. ყვ. ღა (ზათა ვართ სიცოცხლეი შენ შემოგწიროთ.

ფარ. (მწარედ იღიშება) ჩემის გულისთვის ყველაფერი!!! რასაკვირველია მხოლოდ სიტყვებით. (ელეთს) აბა, წავიდეთ, მშვენიერო, განსასვენებლად. შენ ჩვენ გვიამბობ ღამაზ ზღაპარს და ღიმი შენი, თვით მზესავით სულსა გავვითბობს.

ელეთ. წავიდეთ, ჩემო მბრძანებელო (სხდებიან ფარას სარეცელზე, დახარჩენნი გარს შემოუსხდებიან.)

ფარ. დამიძახეთ ვარსკვლავთ-მრიცხვე-

ლსა. გაიმეოროს თვისი ბოდვა. ზოგჯერ მოსმენა ამბის გასართობია. (მონა გავა დასაძახებლათ)

1 კ. კაც ეგ მოხუცი გამოყეყედა. რაღაც ყოველთვის ლაპარაკობს უანგარო სიყვარულებდა. იგი ამბობს, რომ თუ კი საღმე მოიძებნება, ორი ქეშმარიტ სიყვარულით გატაცებული—მაშინ სიბნელით მოცულს მხარეს, მზე ისევე გაუღიმებსო; მაგრამ არ ვხედავთ განა ორსა აი აქავე?

ფარ. მერე ვის ხედავთ?

1 კ. კაც. შენ, მბრძანებელო, მშვენიერი საყვარელით ურთ. იგი არ არს განა, რომ უყვარხარ გატაცებით, ვნებათა-ღელვით?! და შენც..... (ზაუზა)

ფარ. (გაღუწვევით) მეც.

1 კ. კაც. ჩამოსული ვარსკვლავ-მრიცხველი უზრდელი, მატყუარა! (შემოდის გარსკვლავთმრიცხველი. გაჭაღანავებული მოხუცია, ახალგაზრდუნი, ცეცხლისმფრქვევი თვალებით)

ფარ. რას იტყვი ახალს?

ვარსკვლავთ-მრიც. ყველაფერი ვსთქვი.

ფარ. კიდევ იმეორებ შენს აბლა-უბლას? კიდევ ამბობ, რომ მზე მხოლოდ მაშინ ამოვა, თუ ვიპოვით თუნდა ორს მაინც, გატაცებულს ქეშმარიტი სიყვარულითა?

ვარსკ.-მრიც ვინც გულით არის წმინდა, აზროვნებით უცოდველი, ვინც. ამეორეთვის სიცოცხლესა მსხვერპლად შესწირავს.

ფარ. ერთი უკვეა.

ვარსკვ-მრიც. ვინ არის იგი?

ფარ. მე.

1 კ. კაც. და მეც მზათა ვარ, ხელმწიფისთვის ყოველ წამში თავი გავწირო; ავიტანო ტანჯვა, წამება, სახრჩობელა და თვით სიკვდილი!

2 კ. კაც. მეც.

ყვ. ღანი. მეც!.. ჩვენც!

ვარსკვ-მრიც.— როგორ ბევრნი ხართ? ძლიერ ბევრნიც? მხოლოდ ორც საკმარისია.

ფარ. შენ სულ იცინი!.. და მეშინის შენმა სიცილმა მწარე ბოლომოდის არ მიგიყვანოს...

ვარსკვლ-მრიც. რა უყოთ მერე? სიკვდილისა არ მეშინინიან. გაეც ბრძანება ჩამო-

მასჩონ. მაწამონ, მცემონ!.. გახრწნილებაში ჩაფლული ხარ! აზრი ნათელი არ ეტყობა შენს პირის სახეს. თუ არ ღმერთების განრისხება, შენს ცხოვრებაზედ არ იფიქრებდი.

ფარ. (წამოხტება) ხმა ჩაიწყვიტე, უგუნურო!

ვარსკვ მრიც. თვით შენვე დამიძახე და მიბრძანე მელაპარაკნა.

ფარ. გასწი, გასწი, გიჟებს არა ვსჯი!

ვარსკვ-მრიც მივდივარ, მაგრამ დარბხო-მე რაც გითხარი. ძალ-მომრეობის, მატყუვრობის, გარყენილობის ორმოში ხართ და ერთი გიხსნი, — თუ იპოვება ორი მაინც, რომ გასწირავდეს სიკაცხლესა მოყვასისათვის და აზროვნებით იქნება წმინდა, — მზეს დაინახათ, თუ არა და სიკვდილი გელით. (გადის ბანისკენ)

1 კ-კაც. საბრალო გიჟი!

2 კ-კაც. თავზედი! საშიში არის!

ფარ. დავეხსნათ იმას! (ელაქს) შენ გვიამბე რამე ზღაპარი. ბაგე გახსენი სინარნართ გაიღიმილე! მშვენიერი რამ სხივები შენს თვალში ჰკრთიან და გაგვიწიონ იმათ მზისა მაგაერობა. შეკრბენ, მოიყვანეთ იგივე მხევალნი და იცეკვონ ტკბილ და წარმტაც ვნებათ-ღელვის ხმების ჰანგებზე... საკმარისია დალონება, სულით დაცემა. (შემოდის მუსიკოსნი, შატკვაჯავნი, ტკვაჯავნი. მანება ღვინოს დაატარებენ, ტკვაჯავნი თავდება) ჩვენ ყურს შენ გიგდებთ, მშვენიერო. (ეხვევა მას)

ელაოე არ ვიცი რა ვსთქვა?.. დღეს რაღაც მიძიმს, სუნთქვას მიკრავს და გულს მიხუთავს. ისე ბნელა აქ, სიცივეა, სიცალიერე და ამასთანვე მეშინის შე....

ფარ. ვისი?

ელაოე ისე მეშინის! ისე მძლავრი ხარ; ისე დიდი: ისე სასტიკი და მე კი სუსტი.....

ფარ. ნუ გეშინიან! ჩემი სისასტიკე შენ არ მოგწვდება... ჩვენ სმენათა ვართ. (შპრავს ჩანგი)

ელაოე (დეკადანმაცხათ)

— მზე ბრწყინვალედა... წყარო ნელად მოჩუხჩუხებდა, ათრთოლებული აჩრდილები ძველი გმირების, აღერსიანად თამაშობდნენ წყაროს ჩქეფებში. — ფოთოლთ შრიალში მო-

ისმოდა ნაზი ჩურჩული, გაუბედავი ვითარ კოცნა გაზაფხულისა... და იგიც იმას ასე ეტყოდა: — მე შენ მიყვარხარ... შენ მიყვარხარ... მიყვარხარ შენა...

— მზე ბრწყინვალედა... ფრინველთ გალობას სინარნარე ემატებოდა. იცინოდნენ ოქროს ღრუბლები. ბამბასავით გადაპენტილნი ოცნების კალთას გვანდნენ და სახუმაროთ ამართულნი ერთმანეთზე გადარბოდნენ... და ის კი იმას განუგრძობდა: — მე შენ მიყვარხარ... შენ მიყვარხარ... მიყვარხარ შენა...

... მზე ბრწყინვალედა, უფრო ქვევით ძირს იხრებოდა ჰაერი სავსე, სავსე იყო სურნელებითა, ცელქი ნიავი, მოთამაშე მოქნილ ტოტებს დასჩურჩულებდა, ძირს ზნექ ვდა! და ის კი იმას კვლავ ეტყოდა: მე შენ მიყვარხარ... შენ მიყვარხარ... მიყვარხარ შენა... (სახქაროდ შემოდის ქურუმი. ჩანგი შესწედება)

ქურუმი. დიდებულო მბრძანებელო! შენ რომ შიკრიკნი გააგზავნე სიყვარულის და სიმართლის მოსაძებნელათ — უკვე დაბრუნდნენ ხანგრძლივი იყო მათი გზა და მასთან ძნელი, თუმცა სულით მაგრაათ არიან. ეხლა ელიან შენს ბრძანებას, რომ აქ მიილო.

ფარ. მე მზათ ვარ, თუმცა მშვენიერსა ზღაპარს არღვევენ. მოტყევებას გთხოვ მშვენიერო, მერე გვიამბობ. (1-კაჩის კაცს) პირველი იხმეთ.

1 კ-კაც. — (მიდის მარჯვენა კარებისაკენ. სტენის იქით) შემოდი, გელის მბრძანებელი. (1-კარ. კაც — ბრუნდება პირველ შიკრიკთან ერთად. შიკრიკი შეიარაღებულია, ჭუჭყიანი და მტვრიანი)

1 შიკრიკი. (ფარას წინაშე ჯაჩედება) სალამი შენდა მბრძანებელო! გარდმოგივლინოს შენ ღმერთებმა ქვეყნიური კეთილ — დღეობა!

მზის დასავლისკენ მივდიოდი, რამდენს ვიდოდი გზათ, აღარ მახსოვს, რადგან რაც განვლე, თანამგზავრათ უკუნეთი ღამე მსდევდა. უვარსკვლავებოდ, უმოთვარეთ იყო გზა ჩემი.

ელაო ანდრონიკა შვილი
(გაგრძელება იქნება)

ნაწევრები გრ. ხერხეულიძის დღიურიდან *

დეკემბრის 18 - 1914 წ.

ადამიანი!.. რამდენი რამ იგულისხმება ამ სიტყვაში. ვითომ სინდისი? გულკეთილობა? პატიოსნება? სად არის, სადა?!. ყოველივე ეს ფუქსიტაობაა, ტუული მატყლის ჩეხვა. მამ რა არის ადამიანის გულში დაფარული?! — მხოლოდ სიბინძურე!

ადამიანის გული ბახხა — ნაკვით სავსე. ენა მისი დაუშრეტელი, ამღვრული, ბინძური წყაროა, რომელიც ასე უხვად რწყავს კაცთა გონებას — ძვირით, შურით და თვალთმაქცობით... თუნდაც ეხლა, იქ, სადაც, იქნება ძალიან ახლოსაც, ბორცვი ენა ვინ იცის რაგებს არა სჩამავს, ვინ იცის რა ეპიტეტებით არ ამკობს ჩემს პიროვნებას.. დაე, დაშინდნ, დაე საჩქარო-ტიუდად იხითხითან: „ბორცვი კაცი დღის სინათლეს ვერსად წაუგა, თუნდა დასამადად ჯოჯოხეთი გადაეფაროს“... არასფერია. ჩვენ სამაგიეროს არ ვეძიებთ, გადახდას არა ვაღიარებთ. პირიქით საჩქარო შევსთავაზებთ, რათა ჩვენი ისეთი კეთილშობილური საქმიანობით შერცხვნილს შეძლება მიეტეს დანახოს თავისი გამურული, გაღაფული, ჟანგისანი სახე და შემდეგ იქნება მადლობელიც დაგვიჩვენოს, რომ საჭირო შემთხვევაში მივეცით თავის უმცირესობის დანახვისა... ეს ხომ უნებრავი სიკვდილი იქმნება იმისთვის. მაგრამ ასეთ სიკვდილს რას ვაქნევთ, თუ ერთის სიკვდილით ათას სიკვდილისაგან დავიხსნით.

დეკემბრის 21.

უცხოეთში შეიძლება აღწება და ფიქრი მასუდღემულებს, მაგრამ ხანდახან მოკეწვიანება ადამიანს ამდენი თავის ტუეება. და მეც ასე შემართება. ახლოს არავინა... ეჭვ, მშობელი

*) უბედურად გარდაცვალებულ სტ. გრ ხერხეულიძეს მრავალი ხელითნაწერი დარჩა — პიესები, ლექსები, სხვა და სხვა მეცნიერ-ფილოსოფოსთა ნაწერების შენიშვნა-დახასიათებანი და სხ. მათ შორის აღმოჩნდა დღიური, რომელიც განსვენებულის ძმამ მის ხერხეულიძემ გადმოგვცა. ეს დღიური საზოგადო მნიშვნელობას მოკლებული არ არის და ამიტომ დროვამოშვებით დავბეჭდავთ. რედ.

მანც იუვეს გვერდით, რომ ვუთხრა რამე.. ზოგი ამ ნატყრას ბავშობაში ჩამომართმევს; რა ვუყოთ მერე!.. მათ არ უგარძნიათ სიუფარული მშობლისადმი, რომელიც დღე და დამ შვილის საკეთილ-დღეო ზრუნვაშია!..

არც მეგობარია... იქნებ იყო კიდევ, მაგრამ დამშორდა, მერიდებია... ველარ მიცვნი; სადი თვალების პატრონი ძალათი თვალებს იხვევს. . ყოველ შემთხვევაში მე ასე შეჩვენება.. საქმეს გახნია.. თვალის ახვევაც არის და თვალის ახვევაც. ზოგი განკებ გეჩვენება თვალ ახვეული, წინასწარ აღებული აზრით... იქნებ ისიც ამით რიცხვს ეკუთვნის!.. არა... დაუჯერე-ვლია... ღმერთო, მაშორე ასეთ შავ ფიქრებს!

დეკემბრის 23.

ხშირად ადამიანი კაცს სავსებით ვერ იცნობს. მეც ერთს მათგანს ვეკუთვნი. ერთი თვალის გადავლებით ვხედავ ჩემი შესედულების სიყალბეს. დღენი მიდიან და ვრწმუნდები, რომ ვერ ვიპაფი სათანადო შესედულებისა იმ ადამიანზე, რომელიც თურმე ჩემი ასეთი ძმურის სიუფარულით იყო გატაცებული. ხანდახან დროც, მოუცლელობაც გვაშორებს, ხანდახან ერთმანეთს კიდევაც „წაუხრწოლებთ“ (ჩვენი ტერმინია), მაგრამ სიმი შემართებული ჩვენიერთ სულოვანებისა აღნავაც არ დაჭიმულა. არც ვასწუდება..

ვინ არის? — იკითხავთ — რა ადამიანია?.. — უწინარეს ყოვლისა ის ადამიანია — კიკნა ფშაველი. როგორია?!. რა ვიცი... ვიცი მხოლოდ, რომ მეგობარია გულისა. მე კი ცუდს, ვერაც კაცთან რა შექნებოდა საერთო!.. არასფერი! სჩანს ადამიანი ყოფილა, ამ სიტყვის ნამდვილი მნიშვნელობით. და რომ ეს ჩვენი მეგობრობა გულწირული და სამარადისო იუვეს, მე განვიზრახე შევეცადო მთელი ჩემი ძალდებით, ავად თუ კარგად, გამოვსტე მის ღექსთა კრებული. ვგონებ ჩემის სიტყვის ბატონი ვარ და, ვნახოთ რითი ვათავდებია ჩემი განზრახვა. ნეტავი კი სამარცხვინო ზომზე არ გამაქრას ჩემს დღიურში ჩაწერილმა ჩემმა სიტყვებმა!..

(შემდეგი იქნება)

გრ. ხერხეულიძე

მოკონებანი დავით გივიშვილის შესახებ

ამ დღეებში უცებ გარდაიცვალა სსსრკ-ის მოსკოვსკი, დავით გივიშვილი, ხალხის ავ-კარვის, მისი ჭირისა და ღვინის მტოდნე.

დავით გივიშვილი უფრო ცნობილი იყო თბილისის ძველებურ შკვიდრ მოქალაქეთა შორის: მისი ლექსები ჯერ ამათში ვრცელდებოდა, შემდეგ-გი სოფლებშიაც.

მისს ლექსებს მღეროდნენ, როგორც სანანდრები, ისე სხვა და სხვა ოჯახებშიაც. მისი ლექსთა წიგნები იმ დროს, როცა სხვა წასაკითხი წიგნები ცოტა იყო, გადადიოდა ერთისგან მეორეს ხელში, ერთი ოჯახიდან მეორეში. ამითი იმ დროს ქართული წერა-კითხვა ვრცელდებოდა.

მასხვას ერთხელ ჩვენი ოჯახი დაჭმუტუყვ ერთი სომხის ოჯახში. იმ დროს ჩვენსას იყო სტუმრად დავით გივიშვილი. მამა ჩემს სთხოვეს, თქვენის სტუმრითვე გვეწვიეთო. მამა-ჩემს ამ სომხის ოჯახში უნდა მოენათლა ახლად შეძენილი ვაჟიშვილი. მამა ჩემმა მე და გივიშვილი თან წაგვიყვანა, გივიშვილი ამ ოჯახისათვის უცნობი იყო.

ნათლობის შემდეგ გაიმართა სადილი უწინდებურ სანანდრით. ბოლოს ამ ოჯახის უფროსმა, თავის შვილი-შვილის ნათლობის სიხარულით სურფასზე სანანდრებთან ერთად სიმღერები დაიწყო: კვი მომდერადი სხანდა, თუმცა ხანში შესულიყო.

სხვათა შორის მოხუცმა ერთი ლექსი დაიწყო სიმღერით, მაგრამ ხსოვნამ უღალატა და ბოლოში შესდგა. ძალიან სწუხდა რომ ვერ დაახლოვდა ეს მშვენიერი ლექსი, სურველას უჭებდა ამ ლექსის დაბოლოებას ძალიან საინტერესოაო. ბოლოს დაუძახა ერთს თავისიანს და სთხოვა ამა და ამ ოჯახში მიიკრიბე და სთხოვე ჩემს მაგივრათ, იმ დღეს რომ ახალი ლექსების წიგნი გათხოვეთ გამომიგზავნეთოქო.

მოხუცი მომდერადი იმ წიგნის მოლოდინში იგონებდა დავიწყებულ ლექსის ადგილებს, მაგრამ ამათ. ბოლოს გივიშვილმა სიცილით და თანაც მოკრძალებით სთხოვა მოხუცს: „ბოძია, აბა დაიწყო კიდევ ის ლექსი, მე მოგატონებ რაც დაგავიწყდა“.

ეს იუკადრისა მოხუცმა და დავითს უპასუხა: „შენ საიდან გეცოდინება, რომ ჯერ მეც შენირათ კარგად არ მაქვს შესწავლილიო?!“ დღეს მე ვიყიდე ახალი წიგნი გივიშვილის ლექსებისა, მეზობლიანთ მიხედვით, მეც ხათრი არ გაუტეხეთა.

რადგანაც წიგნის მოტანა დაგვიანდა, გივიშვილმა მოაკონა მოხუცს იმ ლექსის დავიწყებული ადგილები. მოხუცი დიდს სიხარულს მიეტა გაუკვირდა და დიდის ზეიმით დაასრულა ეს ლექსი.

ბოლოს გაკვირვებულმა მოხუცმა შენიშნა გივიშვილს: „თქვენ უფრო კარგად გეცოდინათ ის ლექსიო“. ამასვე მამანემმა დაუმატა: „ის ლექსი ამის შემთხვეულია და თვით ეს არის დავით გივიშვილიო“.

თურმე მოხუცი მასშინძელი ძველი და ახალი ქართული ლექსების მტოდნე უოფილიყო და თვალურს აღევნებდა აგრევე გივიშვილის ლექსებსაც ძალიან გაუხარდა მისი ასეთი უცაბედი გატნობა. დანარჩენი სადამო იმ დღეს თითქმის გივიშვილის ლექსებს მოანდომეს. მოხუცი იგონებდა სხვა და სხვა მისს ლექსებს, თვით გივიშვილიც უმატებდა შიგა და შიგ გამოტოვებულ ლექსის ადგილებს, რომელიც ვერ დაბეჭდილიყო. ბოლოს გივიშვილმა პატარა ლექსი--სადღეგრძელო უძღვნა ახლად მონათლულს. ასე, რომ მთელი ის სადამო მოულოდნელად გადაიტნა თითქმის სალიტერატურა-ოკალორ სადამოდ.

მე ვიქმნებოდი ხუთი წლისა, რომ ჩვენს ოჯახს დიდი უბედურება ეწვია: დედა ჩემს გაუფრთხილებლობის გამო ადუღებული სამოვრის წვალი გადაესხა და ამის გამო დიდის წვალებით არს დღეში გათავდა. ეს უბედური შემთხვევა დავით გივიშვილმა გამოხატა ერთს თავის პატარა ლექსში, ადგილი ამ ლექსისა დედაჩემის საფლავის ქვაზედ იქმნა ამოჭრილი მაშინდელდროს, ე. ი. ამ შშ წლის წინეთ. ეს საფლავის ქვა, ესლაც არის ვერის ქართველთა გაუქმებულ სსსოფლაოზე.

მისს ლექსებს დიდი გავლენა ჰქონდა მდობიო ხალხზე და ეს საბუთიანიც იყო: მისი სიმღერები, ზღაპრები თუ სხვა დარგის ნაწარმოებნი ჭკვის დამრიგებლნი, ზნეობრივად აღმზრდელნი იყვნენ და არიან. აი ასეთი კაცი გარ-

დაცულია სიღარიბეში და უმწკოდ დარჩენია ცალი და ოთხი ჰატარა შვილი. ჩემის აზრით ამათ დახმარება ესაჭიროება.

ამასთანავე გახსლებთ ხუთს მანეთს, უმორჩილესად ვთხოვთ ეს ჩემი წვლილი მათ გადასცეთ.

ერთი მოქალაქეთაგანი

წერილები მეგობართან

ქართველ მუსულმანების შესახებ

დიდი უძაღურება იქნება ჩემი მხრით, რომ ეფენდი ზაქარია ჭიჭინაძის შესახებ არაფერი ვთქვა.

კაცო უახლის შესახებ იღია ჭკვლევაძე ბრძანებს: „ზავშაძე კი იცი, ვინ არის კაკო“. სწორედ ესევე შეიძლება ითქვას ეფენდი ზაქარიას შესახებ. სადაც უნდა მიხვიდე, ვისაც უნდა გამოეღაპრაკო ვეფელან აქეთკენ სამხმადიანო საქართველოში გესმის ზაქარია ჭიჭინაძის სახელი. ხშირად დადიოდა ამ ქვეყანაში ზაქარია ჭიჭინაძე და თავისი გულითადი სიყვარულით დანაგრულ მოძმეთა მიმართ მათ შორის სახელი და პატივისცემა მოიხზავს: ბეჭდავდა და ავრცელებდა წიგნებს, ზიკაღათ საუბრობდა და შორებულ ძმებთან, პატივით ეპურობოდა მათს სალოცავს, მათს ადათებს, მათში დარჩენილ ვაღმცემებს და ლექსებს, აძლევდა რჩევას დარბეობას, მოქმედებდა წესიერი სახით და ამის მეორებით მოიხზავს ჩვენ მოძმეთა სიყვარული.

— „ზგი ეფენდი ზაქარიამ რომ წიგნები დაგვირიკავს, იქანა სწერია. დიდებული ეოფილა თამარ შეფეა“.

გეტყვის შეგნებული ქართველი მუსულმანი და მოგიყვება შენ მიერ ცნობილ ამბებს თამარ შეფის შესახებ.

დიდი ღვაწლი მიუძღვის მართლაც ეფენდი ზაქარიას ქართველ მუსულმანების და საქართველოს წინაშე. იმის შესახებ იტყვიან „მეცნიერული ნასკვები არ აქვს მის ნაწერებს“...

ეფენდი ზაქარიას არ ჭქონია მიზნად სამეცნიერო მუშაობა. მისი საგანი იყო კეთილხინდი-სიერათ შეგვრეობა სხვა და სხვა მასალა: ნა-

ხული და გაგონილი და ეფელოვე ეს კაღმის საშუალებით ქაღაღდისთვის გადაეცა. დაე, სხვაში, უფრო მასზე მეცნიერმა, ისარგებლეს ამ მასალით... განაგდეს მისი ნაწერებიდამ ის ნაკლნი, რომელნიც მათ აქვსო... უხაკლულ არა არის რა ქვეყნად.

იმდენად გატაცებული იყო ეფენდი ზაქარია აქეთ მოგზაურობით, რომ არ კრიდებოდა არც დაღლას, არც სნეულებას, არც გაკირვებას, არც სიკვდილს. ერთხელ 1894 წ. ზაქარია ბათმიდამ თბილისს დასწელებული მოდიოდა... ერ-წასული, დამხალ ცივებით შეპურობილი; ძლივს დადიოდა; საჩვენო აღარ იყო... შემთხვევით ერთმა მისმა მეგობარმა, რომელმაც მას სთხოვა გარში დარჩენა, სადილი გაუმართა: ორი ბოთლი ღვინო და თეთრი ცნობილი ღვინო ტენისა (სოფ. გარის ახლოს) დააღვინა. ერთი კერძი ზიღზილ დაურილ მწვადისა შეაჭამა, დაძინა, თბილად დახურა მას, ოფლი ბლომად მოუვიდა. გამრთელდა კაცი... განარებული თბილისს გაემგზავრა... ღვითთ ღვქსაც ცოცხალი ჩვენი ეფენდი!

ჩვენში სამწუხაროდ, ჯერ კიდევ თავდაზნაურული შეხედულებას მოღვაწეებზე: თითქოს არ ვაფასებთ იმ ზირთა ღვაწლს, რომელნიც არ ეკუთვნიან თავდაზნაურულ წოდებას ან დიდი ხარისხის პატრონები არ არიან! მშრომელ საღსს შრომის შეღლს, მღაბად წოდების მოღვაწეს თითქოს არაფრათ ვაგდებთ. საღამდის?!
შენი ერთგული ჩაქუჩი.

ფშაური ლექსი

მოგწყინდა თამარ ქალიო,
იკვლივ-გორანა ტიალი,
გაღახველ კველიანშია,
შენს კაბას ვაქვს შრიალი,
წაწლის ნაჩუქარ ფულებსა,
ჯიბეში ვაქვს ჩხრიალი,
შენებ დაქსოვილ წინდებსა
რამთვენგანა აქვს ჯვრიანი.

გედ. გელოვანი

ხალხური სიბრძნე

გურიაში შეკრებილი ანდაზები

(გაგრძელება. იხ. „თ. და ც.“ № 31)

ჩუმ-ჩუმათობა ოჯახის დამქცევიაო.

ბელაურები დაწყდაო, ვირს მაიდანნი დარჩაო.

მკუჭე მსხალი ღორსო, მკუხე მოლაზონსო.

აჩელიას ყანა მქონდა, ბაჩელიას—ნალიეო.

კი ხარ გორიო, კი გძევს თოლიო!

ასმა კაცმა ასი კაცო იტიაო.

მტვერი იყარე დიდი გორისო.

ფრთხილთა დედანი არა სტიროდენო.

ქვეყანა იქცეოდაო, ტურას ქორწილი ჰქონდაო.

შვილმა გული გეიარა შვილიშვილმა—გულის გული.

ფონი გასავალს დალოცეო.

ბურთი მოძალისაო.

ზღვას ეძლეობოდა ცვარმა დაარჩაო.

შეძახებულო, —წყალ-წაღებულო.

ერთი შერჩა მელასაო, კიდო ელის კენასაო.

მაშენებელი წაწყდესო.

გიორგი ლომთათქე

დ. ბორჯომში 27 მკათათვეს მკავე წყლის სათეატრო შრობაში ჩვენმა ნიჭიერმა მსახ ობ-ქალმა ნ. ჯავახიშვილისამ გამართა წარმოდგენა. წარმოადგინეს ა. ცაგარლის 3 მოქმ. კომ. „ხანუმა“. მონაწილეობდნენ: ქ. ქ. ნ. ჯავახიშვილი, თ. აფხაზიშვილი და იონესიანცისა; ბ. ბ. ი. ჟივიძე, პ. ხუციშვილი, დ. ძნელაძე, ი. ბეჭეტაშვილი.

ქ-მა ჯავახიშვილმა ხანუმას როლი ზედ მიწვევით განასახიერა. ისეთი ტემპერამენტი, ისეთი სიცოცხლე შეიტანა პიესის მთლიანობაში, რომ ვისაც განსვენებული ნატო გაბუნია და ელ. ჩერქეზიშვილი უნახავს ამ როლში, ქ. ჯავახიშვილს აუცილებლად მესამე აღ-

გის მიაკუთნებდა ხანუმას შემსრულებელთა სიაში. მეტად კარგად და ცოცხლად ჩაატარა მსახიობმა ჟივიძემ ორი როლი: მსახური ტიმოთე და ტერტე ანთაკოფა. ჟივიძემ იმდენი ენერჯია გამოიჩინა დ. ბორჯომში ხანმოკლე ყოფნის დროს, იმდენი ცხოველყოფილი სხივები შეიტანა აქაურ სათეატრო საქმიანობაში, რომ სამართლიანად დაიმსახურა ადგილობრივი საზოგადოების სიყვარული და პატივისცემა, რაც მტკიცდება იმით, რომ ყველა ქართულ წარმოდგენებს ხალხი ბლომად და ხალისიანად ესწრება.

კარგი ქაბატუა იყო ქ. თ. აფხაზიშვილისა, რომელმაც სარას როლიც შესრულა შესაფერი დაკვივებით. მოისუსტებდა თ-დ ვანო ფანტიაშვილის როლში პ. ხუცივიცი; მოხდენილად და ცოცხლად ჩაატარა თ-დ კოტე ფანტიაშვილის როლი დ. ძნელაძემ; უსიცოცხლოდ დაგვისურათა სონას როლი ქ. იონესიანცის-მ, რაიც მიეწერებოდა როლის უცოდინარობას. კარგი მიკიჩ ტყუილ-კოტრიანცი იქნებოდა ივ. ბეჭეტაშვილი, რომ როლი სცოდნოდა. საერთოდ, როგორც ეს ჩვეულებათ აქვთ გადაქცეული პროვინციის ყველა სცენის მოყვარეთ, ბორჯომელი სცენის მოყვარენიც მეტად განზე გაუბრბიან როლების შესწავლას და აი, ეს მოვლენა ხდებდა ხოლმე მიზნად პიესების მწყობრი ანსამბლისა და შინაარსის დარღვევისა.

აფიშაში, გარდა ხანუმასი, გამოცხადებული იყო ქ. ყიფიანის კომ. „მატიკოლა ჯარა“, რომელიც საპატიო მიზნით გამოვერ დაიდვა. წარმოდგენას ხალხი ბლომად დაესწრო და ნასიამოვნებიც დაიშალა. დასასრულ არ შეიძლება ბორჯომის სათეატრო ცხოვრების ორ გარემოებას არ შევეხო ორიოდვე სიტყვით: პირველი-ადგილობრივ სცენის მოყვარეთა შორის გაჩაღებული ინტრიგა და მეორე—ის, რომ ყველა აქტის დასრულების შემდეგ, აპლოდისმენტის მაგიერ, დაუსრულებელი და გულშემზარავი სტენვა გაისმის ხოლმე დარბაზში და როგორც შეგნებულ მსმენელზე, აგრედვე თვით მსახიობზედაც მეტად მძიმე და სამწუხარო შთაბეჭდილებას სტოვებს.

ნიკოა გურული

დ. ლაგოდეხში შაბათს 23/VII მოხალისე ჯარის-კაცთაგან შემდგარმა სცენის მოყვარეთა წრემ ყაზარმაში მოთავსებულ სცენაზე წარმოადგინა „სკაპენის ცულლუტობა“ და „მატიკოლა“ (მესამე მოქ.), დასასრულ გაიმართა დივერტისმენტი (წაიკითხეს საკუთარი ლექსები ს. აბულაძემ და შ. მოლაშვილმა, იყო სცენებიც). კომედია მწყობრად ჩაიარა, თუმცა ტანი-სამოსის შეუფერებლობა შესამჩნევი იყო. „მატიკოლა“-კი სუსტი იყო. საზოგადოება ნაკლებად დაეწრო, მომეტებულად ჯარის-კაცი იყვნენ. აქ ყოველ კვირა იმართება წარმოდგენები ქართულ-რუსულად. დამსწრე.

სიღნაღის „ახალ კლუბის“ დარბაზში სცენის მოყვარეთა წრემ ნ. გვარამის რეჟისორობით და მონაწილეობით 24 მკათათვეს წარმოადგინა ბელაის 4 მოქმედებიანი დრამა „უმუშევარი“. წარმოდგენა მოი-

სუსტებდა, რადგან ზოგიერთა მონაწილემ როლი ხეი-
რიანად არ იცოდა, (რაც ფრიად არა სასიამოვნო
მოვლენა ახლად გაფურჩქნის სცენის მოყვართა
მხრივ). ამ ზაფხულის სეზონში ეს მეათე წარმოდგენა
და სულმუდამ ეს ნაკლი იჩენს ხოლმე თავს. ამ „დად-
გენილებას“ რომ გადაუხვიონ და მუყაითად მოეკიდნენ
საქმეს, ძალიან კარგი იქნება. მშვენიერად შესრულა
თავის როლი ბ. მ. გვარამცხე (გასია). დანარჩენებიც
უკეთესნი იქნებოდნენ, ვიმეორებ, როლებო რომ უკეთ
სცოდნოდათ. კიდევ ერთი პატარა შენიშვნა ბ-ნ გვარამცხე:
მეტი ყურადღება მიაქციოს სცენის მოწყობილობას და
გრიმებს.

კ. ძია

წ ვ რ ი ლ ი ა მ გ ე გ ი

➤ **მსახიობი მ. აკადელ-იხანელი** ცხენიდან
გადმოვარდა: ამოვარდა ორივე ყბა, კბილები ჩასცი-
ვდა, ნიკაპი დაეჩქვა.

➤ **ჟურნ. „თეატრი ცხოვრების“** სასარგებ-
ლოდ მივიღეთ: გიორგი ანდრიას-ძი მალრახისაგან I მ.

➤ **სონის თეატრში** 11 მარიამობისთვის გაი-
მართება მსახიობ ნემოს ბენეფისი.

➤ **„ლაზარული ოკაბი“**, ერთ მოქმედებიანი
დრამა ს. ერთაწმინდელისა, ცალკე წიგნად გამოვიდა,
შეიცავს 30 გვ. ფ. 20 კ. გამოცემა გ. საგანელიძისა.

➤ **ქართვალ მოღვაწეთა საზაგარაო**
ადგილი შეათვალაიერეს ქვიშხეთს, წაღვერს, ცემსა
და სურამში.

➤ **წაღვერში** ანაწინად ი. გრიშაშვილისა
და ალ. იმედაშვილის მიერ დაწესებული გამართულ სა-
ღამოს აუარებელი საზოგადოება დაესწრო.

მ ს ო რ ი უ ლ ი ც ნ ო ბ ა

პირველი წარმოდგენა ქვიშხეთში და-
ადგა 50 წლის წინად დიმიტრი ყიფიანის ხელმძღვა-
ნელობით და მოკარანხეობით, წარმოადგინეს გ. ერის-
თავის „გაყრა“. მონაწილეობდნენ: ქ-ნი ამირეჯობის
სული ციმაკურიძისა და ერთიც სხვა ქალი; ბ-ნი
ლევ. აბაშიძე, მიხ. ციმაკურიძე, ზაზა ყიფიანი. სცენის
მოყვართა სულის ჩამდგმელი დ. ი. ყიფიანი იყო:
ჰეკრებდა, ამზადებდა, უმარტავდა, როგორ განესახიე-
ებინათ ესა თუ ის ხატება და სხ.

წ ა რ ი ლ ი რ ე ლ ა ქ ი დ ი ს მი ვ ა რ თ

მ. ხ. ქ-ნო რ-რო! ჩვენ ხვარბეთის საზოგადოე-
ის კოლაპერატივის წევრნი, უგულითადეს მადლობას
ქმდვით ბ-ონ მ. სიორიძეს, რომელმაც გარდაცვალე-
ული ი. ტულუშის საპატივსაცემოდ ერთის წლით გა-
ოგვიწერა ჟურ „თეატრი და ცხოვრება“ და „სახალ-
ო ფურცელი“. ვუსურვებთ სხვებსაც მიეჭიოთ ყურა-
ღება დაობლებული სოფლისათვის და დახმარება გა-
წიოთ მის წინსვლისათვის.

ამხანაგების მონდობილობით ბ. ხვარბეთელი.

ახალი კლუბი 1 კვირის პროგნოზი 7-14 აგვისტო

ორშაბათი — რუსული ოპერეტა

სამშაბათი — სიმფ. კონც. რასტროფოვიჩ-ს

ოთხშაბ. სიმფ. კონ. რასტროპროვიჩისა ბენეფ

ხუთშაბ. — ქართ. წარმ. (უფას); საზანდარი

პარასკე.

შაბ. — სიმფ. კონ. სარაჯიშვილის მონაწი.

კვირა — საბავშო საღამო, მუს.სინემატ.

წასაწყისი: კონცერტებისა საღამ. 9 საათ.

წარმოდგენისა და სინემატოგრ. საღ. 8¹/₂ სა
სამსახურში ფასი ჩვეულებრივია, მხოლოდ.
სამშაბათს და შაბათს იხდიან: მანდილოსნები და
ტულდენტები (ფორმ.) 65 კ. მამაკაცები 1-05 კ.

სარგუსის საზოგადო კლუბი

(მიხეილის პროსპექტი, № 131)

ერთი კვირის პროგრამა 7-14 აგვისტო

კვირა — კონცერტი ვანო სარაჯიშვილის მო-
ნაწილეობით; საზანდარი.

ორშაბათი — სინემატოგრაფი; სამხ. მუსიკა.

სამშაბათი — კონცერტი-კაბარე; სიმეზონი; რკ.

ოთხშაბათი — ქართული წარმოდგენა; ბალ-
იშ სამხედრო — მუსიკა.

ხუთშაბათი — სინემატოგრაფი; საზანდარი.

პარასკევი — სინემატოგრაფი; სამხედრო მუსიკა.

შაბათი — საღამო — მეჯლისი; სიმებიანი ორ-
კესტრი,

კვირა —

წარმოდგენა-კონცერტებზე შესვლა უფასოა

რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილისა

Дозволено Военной Цензурой в г. Тифлисе «Современник»